

IV

Свою сердитість переміг аскет,
Та думки він про помсту не покинув.
І, вид приймаючи святий та божий,
У серці своїм міркував: «Чекай!
На обов'язках своїх їздиш ти,
На обов'язках я тебе спіймаю!»

В і с в а м і т р а

Се правду ти сказав, могутий царю,
Та доповідж до решти вже: кому
Давати дари? Захищать кого?
Оборонять кого мечем і луком?

Г а р і с ч а н д р а

Давати дари поперед усіх
Брахманцям мудрим і святим аскетам,
А також всім убогим і потрібним;
Давати захист сиротам, і вдовам,
І всім покривдженим; меча і лука
Вживать на кривдників і розбишак.

В і с в а м і т р а

Так отсе я стою перед тобою,
Брахманець і аскет, і ти вважай
Сповнить на мні свій перший обов'язок.
Я ж сирота, покривджена тобою,
Бо своїм криком безголовим ти
Відняв у мене плід дев'ятилітніх
Заслуг і трудів, всю чудовну силу,
Що завтра мала, наче ясне сонце,
На всі світи велично заясніти.

Отак покривджений, я захисту
Шукаю в тебе, і повинен ти
Сповнить на мні свій другий обов'язок.
Хто кривдник тут і розбишака — знаєш,
Так сповной же й твій третій обов'язок!

На серці похололо в Гарісчандри.
Блідий, тремтячи, наче лист осики,
Похилений, мов тростина від вітру,
Стояв покірно він перед аскетом.

Гарісчандра

Страшний мій гріх, вина моя безмірна!
Сам бачу, що нічим її не в силі
Спокутувати! Та змилуйся, святий
Угодниче, не знівеч, не зітри
Мене відразу в прах своїм прокляттям,
Як я на тее заслужив! Немає
Страшнішого під сонцем, ні на небі,
Як гнів святих, брахманцеве прокляття!
Скажи, яку прийнять мені покуту?
Якії дари дать тобі? Промов же!
Все-все, чого ти тільки забажаєш,
Хоч як би важко се мені прийшлося,
Все дам тобі, щоб гріх свій відмолити.

Вісвамітра

Нехай же буде так, як ти говориш!
Скажи ж тепер, що можеш дать мені?

Гарісчандра

Багато срібла, золота й каміння
Чимало дорогого.

Вісвамітра

Се замало.

Гарісчандра

Весь мій маєток, сіл і міст чимало.

Вісвамітра

І се замало.

Гарісчандра

Все царство, весь мій край від гір до моря.

Вісвамітра

Приймаю се, та сього ще замало.

Гарісчандра

Чого ж ще більше в мене ти жадаєш?

Вісвамітра

Того, що всім тим дарам є корона:
Жадаю права царську жертву діять.

Гарісчандра

Значить, жадаєш, щоб я й царську власть
Тобі віддав?

Вісвамітра

Жадаю.

Гарісчандра

Буде так.

Усе тобі прирік я, весь я твій,
То й право се тобі я передам.

Вісвамітра

Жадаю, щоб ти зараз се вчинив.
Отам твій кінь осідланий стоїть,
А ось на тобі царський плащ злотистий.
Сей плащ віддай мені і на коня
Всади мене, а сам за поводи
Коня візьми й веди мене у город
І по дорозі викричай: «Гей, люди!
Я Гарісчандра, досі ваш володар,
По божій волі нині уступаю
І власть свою сьому передаю.
Се Вісвамітра, се святий угодник,
Що вам віднині буде царювати!»
Отак кричи, а в Індровій божниці
Передаси мені свою корону.
Коли сього не схочеш учинити,
То видко буде, що лиш на устах
Все маєш обов'язок, а не в серці.

Та знай, що всемогутий мій проклін
В такому разі не мине тебе.

Г а р і с ч а н д р а

Святий аскете! Не допустить того
Високий Індра і пресвітлий Агні,
Щоб я ламав раз даний заповіт.
Все те, чого від мене ти жадаєш,
Наскрізь оправдане, й не може бути
Інакше, тож усе те я сповню!

І, знявши царський плащ свій, він надів
Його на Вісвамітру. І, привівши
Коня, він посадив на нім аскета,
А сам узяв за поводи коня
І, мов слуга, у город попровадив.